

ACC. N:R. M. 6941 : 1-9.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: Carl Vikberg.

Härad: Uppvidinge.

Adress: Furåkra, "Kråksmåla."

Socken: Älgkult.

Berättat av: Petter Samuelsson.

Uppteckningsår: 1940.

Född år 1810. i Älgkultsacken.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen berör "Oden och
Odens Gakt."

Vol: 1.

Sidor: 1-8.

samt 1. Blad teckning.

Skriv endast på denna sida!

Den gamle Traditionsbäraren och "Påsgångaren"
 Petter Danielsson var född 1810 i byn Kroks-
 torp, Ålgshultssocken, Kronobergs-Län. Säd-
 amkring 1901. i Krokshult sammanhålls. Sin
 krafts dagar var han fördräng-(rättare)
 å herregårdar, varför han av allmogen
 benämndes "Pelle Rättare". Kunde han blivit så
 fattig att han på gamla dagar levde till stor-
 del av allmosor i en ringa backstuga
 är mig obekant. Danielsson var en gjer-
 san ropad i den gamla folktrau och ing-
 en makt i världen kunde bringa honom
 annan oppfattning. Väl sökte ungdom-
 en driva med gamle Petter, men då sade
 han, "Vackert göra narrisa med gammalt
 folk era krusvottar!" Obs! Men sedan hans
 förutsägelser gång på gång beannades,
 hette det "Ja, Pelle-Rättare vet mer än vi."
 "Pelle Rättare går till Byggnadsbärande sin kljäcklytta, och teknisk
 1871. 9.

Prigwa-
 fiska upp-
 giften.

1.)

ACC. NR. M. 6941 : 1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tran på en andemakt, som hette Oden var djupt robad bland våra hänsanna fäder. Konligt "Pelle Rättars" utsagor hade Oden en gång i tiden varit en mäktig konung, samt en väldig jägare. Oden hatade "skogrävan stol-len" och jagade dem, därför "ä dä i dä när maste slut mä sådant oknytt" sade Petter. "Oden var en givligt stor, stark, Karl, som bar svarta kläder och på hvet en stor hatt med vida skyggen (brätten) Tran skjöt med Pilar och ej med eldvappen. Under jakten red Oden på en stor, svart häst ut var ögan och rusa lyste eld. Hjästen hade 8. fötter, så när han sprang med 4. så vilade han 4. "Framfötterna slängde han upp på manken & bakfötterna på Länden; & när han var trött i de 4. fotkamstledamöterna, så fingo dem intaga de förras plats. Hjästen bar sin Ryttare

90.)
lika bra i luften och på vatten, som på land.
Att fram på en sådan Odens-häst existerat är
Jvärsäkert. Jag var blott 11-års pojke när jag
med bybänderna fick köra foror under de-
ras tillsyn till Kalmar. När hästarna blevo
frötta i det dåliga väglaget, så sade gamla
Bränder, "Si våra hästar skulle vää skapfa,
som Odens häst, så di hää 8. fötter, då ha-
de vi kont köra hoo långsam helst." Setta
är talande bevis. Oden hade 9. svarba
hundar, nr deras gap och ägan lyfte eld,
men dom vora beskedliga mot folk i all-
menhet, men "hexor & kullgobbar" vora dom
arga på. Petter hade, som ung pojke, pett
dessa hundar en märk hästkväll komma
intrusande i köket i sitt föräldrahem i
Brokstorp. Hundarna nosade & vädrade
i vvarna, men snart bar dom ut igen.

3.)

ACC. N.R. M. 6941:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Petter berättade att det var en gång en bonden, som i sitt kök gav Odens hundar mjölk & bröd. Strax kom Oden in i köket och häskade honom, men frågade "var har du di kosprå (kustru)?" "Hon ä i rummet brenne," svarade bonden. Oden frågade, "Vet du va ho gör därinne?" "Så vet ja inte," svarade bonden. Oden sade, "Ja på sina strompeband mjölkar han nu grannens kos, men efteram du mättat mina hundar, så får ho leva i kväll, men gör ho om, (så knäpper ja henne," sade Oden och försvann. Bonden berättade för sin hustru vad Oden sagt; och han slöt upp med sitt heteriskt fick leva. Många sägner finnes då Oden talat med folk. Petter berättade; "En julnatt, i min ungdom, hade jag varit ute för & lysma. (gå försång) Men då ble litet

4.)
sent innan ja hämt hem sklocka va väl
närmre 2. på Otta. Ja satte ner mej på
en sten för 8 vila några minuter, då kom
Oden ridande förbi, han så åt mej "Fet du
inte all detta ä mi mat, men äka dig 8
du inte råkar va mitt före." "Ja, bli bet 8
jårfärad 8 kröp koll ätter jora," såd Pet-
ter. "Påst då va, så skralt då te öppe i
"höjgollbacken," 8 skral efter kom Oden ri-
andes. Han hade ett maket fruntimmer
bannet ee sadelknappen, 8 ha hade store
Bröst, sam häng 8 slansade gavelia. O-
den så ve han red förbi mej "kan du
sist all ja fick ma." "Obs! Noga! Senna saga
läter ju sam en dum lägn, men vi få känka
att djupare in i saken! I Petters hjärna ex-
isterade otvivelaktigt både Oden och den
skjultna "Plogrävan," detta på visst, sam ja,

5.)

ACC. NR. M. 6941:5.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och amen. Obs! Jag vet sen föregående kris-
tid. Jag kotade då i flera år och låg stund-
om ensam i skogen och vakade över mi-
lan, ibland var det brist på korbid till
lyktan, så jag fick gagna fjärvedsblom,
så fick jag vara mycket i mörker och där-
till svälta, så jag skakade ibland. Så såg
jag vaken tydligt folk både vackra flickor
& fula gobbar och mer därtill och jag hör-
de röster tala till mig. Obs! Inget av dessa
syner existerade i verkligheten, men i min
utpinade hjärna dominerade dessa syner.
Om f. ex. Höglärde skulle spörja mig "Kan
kan Viking verkligen veta att det var i
hans hjärna, som dessa syner föregick,
så blir mitt svar detta. "När jag
fick äta mig ordentligt mätt och fick
sova ut, så varo dessa lyckelbilder

6.)

ACC. N.R. M. 6941:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

väck." Som vora framkallade genom svält,
vaka, mörker och ensamhet. Troor någon
ej vad jag upplevde, så försök och resultatet
blir det samma oöförlämligt, ty mot
min vilja var jag flera gånger i denna vä-
ra belägenhet iföljd av oavskrivna or-
ker. Se gamle berättade, fast agera, att
"ärsångaren" måste bereda sig genom
svält, mörker, vaka och ensamhet. Han kom
i samma ställning, som jag sjelf up-
levde, fast jag ej vet vad namn de hög-
lärde giva därät. Obs! Tänka vi på sig-
nerna om "Bläcklaffärderna", så ha de
endast existerat i människans hjärna.
S.s.k. hexorna framkallade dessa drämsy-
mer genom att dricka dekott från gif-
tiga örter. Under giftets inverkan prod-
de dom sig göra "Bläcklaffärderna", så fast och

vist att det gick för ingen att förlaga dam-
nr sin vilfarelse till anser den, på sin
höberämde läkaren "Urban Hjörne" bevisade
sammanshanget. Obs! Och vad bemälde
"Pelle-Rättare" beträffar, så kunde icke ens
en professor inbillat honom att det var
annorlunda än vad han sett och hört. Om
sen deras förutsägelser om vad kamma, skul-
le ofta drabbade rätt, därom förs jag ej ut-
tala mig. Att så var är emellertid bevisat.
Kanske besatt dessa gamla någon ännu
oufforskad hemlighet, som framtidens
Höglärde kommer att utforska. — "Odens
jakt" hördes ofta i luften på höstkväl-
lar. Det låter som om 2 hundar skällde
långt borta i rynden, och som den ena
hunden vore grövre och den andre finare
i målet. "Så ä Odens jakt" hade Fäderna.

Själva har jag med intresse lysnat där-
på. Jag är ej riktigt på det klara med
vad det är, men det förefaller mig, som
det vare flyttfåglar. Fågeln (om jag får
kalla den så) går alltid från Norr åt Sö-
der, därav detta antagandet. — En bon-
de i Krokshult vid namn Jan Nilsson och
Liharså Farbror Nils i Björkebo hade för-
sed att när dam slötade slå en ängel-
ler sädesåker låta några strån stå kvar,
som flättades samman, böjdes ner och
lades små stenar på. Dessa strö skulle
vara till "Julafoder åt Odens häst." För-
summade man så göra, så troddes
bli dålig skörd till hamma de samman.
Odens förnämste fåglar vora korparna,
men även kråkor, kejar och skator, och dessa
borde ingen ofreda, för då blev det afur i fjäsket."

ACC. N:R

No 6941:9

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

Carl Viking

Härad:

Uppvidinge.

Adress:

Turåkra = Kriksmåla.

Socken:

Älgkult.

Berättat av:

Petter Danielsson.

Uppteckningsår:

1940.

Född år

1810.

i

Älgkultsockna.

No 1. Gamle "Pelle-Rättare" på väg med sin mjölk-
 bytta till Bagn.

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV